

Programmabegroting 2021

18-11-2020

Financiering

Afdelingsmanager: K. Deutekom
Afdeling: Directie

Algemeen

Deze paragraaf informeert de raad over het treasurybeleid en het risicobeheer van de financieringsportefeuille. De treasuryfunctie ondersteunt de uitvoering van de programma's. Daarbij moeten de kaders in acht worden genomen die zijn geregeld in de wet Financiering Decentrale Overheden (Fido).

De Wet Fido

Het belangrijkste uitgangspunt van deze wet is het beheersen van de (mogelijk) uit de treasuryfunctie voortvloeiende risico's. Door middel van het stellen van eisen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm worden de renterisico's van zowel de korte als de lange schuld door de wet begrensd. Ook verplicht de wet gemeenten twee treasury instrumenten te hanteren:

- Het door de raad vaststellen van een treasurystatuut;
- Het in de gemeentebegroting en –rekening opnemen van een financieringsparagraaf.

Treasurystatuut

Het beleidsmatige kader voor het uitvoeren van de treasuryfunctie is vastgelegd in het 'Treasurystatuut Gemeente Diemen 2016'. Het statuut onderscheidt vier algemene doelstellingen:

- Het verzekeren van duurzame toegang tot financiële markten tegen acceptabele condities;
- Het beschermen van gemeentelijke vermogens- en (rente-) resultaten tegen ongewenste financiële risico's;
- Het minimaliseren van de interne en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities;
- Het optimaliseren van de renteresultaten.

Financieringsparagraaf

Interne ontwikkelingen

De treasuryfunctie baseert het treasurybeheer op een liquiditeitenplanning die dezelfde periode omvat als de meerjarenbegroting. Die planning wordt minimaal elk halfjaar in overleg met betrokken budgethouders geactualiseerd. Een juiste liquiditeitenplanning maakt het mogelijk tijdig financieringsbeslissingen te nemen die beantwoorden aan de doelstellingen die we in het treasurystatuut hebben geformuleerd (zie hiervoor). In 2021 blijft de aandacht gericht op het steeds nauwkeuriger in beeld krijgen van de kasstromen met een onzeker renterisico (investeringen en grondexploitaties).

Externe ontwikkelingen

In het Centraal Economisch Plan (CEP) van maart 2020 geeft het CPB in 2020 voor Nederland een economische groei van 1,4% aan. Voor 2021 was de verwachting een economische groei van 1,6%. Door de coronacrisis zijn de verwachtingen niet bijgesteld. De verwachting voor 2020 is bijgesteld naar een krimp van -6,4%. In 2021 treedt dan een herstel in van 3,3% .

De inflatie (prijnsindexering) in Nederland komt volgens de Juniraming 2020 van het Centraal Planbureau (CPB) op 1,7% uit.

De Europese Centrale Bank (ECB) heeft de rente het afgelopen jaar niet veranderd. Deze staat sinds 16 maart 2016 op 0,0%. Dit zal er voor zorgen dat ook voor 2021 de rente laag zal blijven. Door de lage rente van de ECB kunnen wij op dit moment (juli 2020) nog voor extreem lage percentages op de geld- en kapitaalmarkt terecht. Bij voortduren van deze omstandigheden verwachten wij in 2021 voor kortlopende leningen een rentepercentage van 0,0% of lager en voor langlopende leningen (10 tot 30 jaars rente fixe) van 1,2%. Ook hierbij zullen verdere ontwikkelingen van de coronacrisis invloed hebben.

Treasurybeheer

Bij het treasurybeheer onderscheiden we de volgende deelfuncties:

- Risicobeheer (renterisico's en kredietrisico's);
- Kasbeheer;
- Gemeentefinanciering.

Risicobeheer

Risicobeheersing vormt één van de pijlers van de wet Fido. In beginsel kunnen de risico's die verbonden zijn aan de uitvoering van de treasuryfunctie worden onderscheiden in renterisico's, kredietrisico's, koersrisico's en valutarisico's. Voor onze gemeente zijn de twee laatstgenoemde risico's niet van toepassing, want onze gemeente heeft geen vrij verhandelbare aandelen en dergelijke en leningen worden uitsluitend verstrekt, aangegaan of gegarandeerd in euro's.

Renterisico's

Renterisico kortlopende schuld

Het financieren van de gemeentelijke huishouding door middel van kortlopende geldleningen en de kredietfaciliteit bij de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG) is gebonden aan de norm die de kasgeldlimiet van de Wet Fido stelt: 8,5% van het begrotingstotaal per 1 januari van het begrotingsjaar. Voor het begrotingsjaar 2021 geldt naar verwachting voor onze gemeente de volgende kasgeldlimiet:

Kasgeldlimiet	
Begrotingstotaal	102.778
Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,50%
Kasgeldlimiet	8.736

De gemeente verwacht dat de kasgeldlimiet in 2021 niet wordt overschreden.

Renterisico langlopende schuld

Met de renterisiconorm is in de wet Fido een norm gesteld voor het renterisico op langlopende opgenomen leningen. Op onderstaande Modelstaat B moet de gemeente aan de Provincie rapporteren over het renterisico gedurende een periode van vier jaren. De herfinanciering van jaarlijks verplichte aflossingen en de renteherzieningen van lopende geldleningen mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. Het renterisico wordt getoetst aan het bedrag van de renterisiconorm.

De volgende tabel geeft de renterisiconorm weer die voor 2021 en de jaren daarna in acht genomen moet worden.

Modelstaat B	Variabelen renterisiconorm	Jaar			
		2021	2022	2023	2024
-1	Renteherzieningen	-	-	-	-
-2	Aflossingen	4.000	4.000	-	6.000
-3	Renterisico (1+2)	4.000	4.000	-	6.000
-4	Renterisiconorm	20.556	19.873	16.480	17.035
(5a) = (4 -/- 3)	Ruimte onder renterisiconorm	16.556	15.873	16.480	11.035
(5b) = (3 -/- 4)	Overschrijding renterisiconorm	-	-	-	-
Berekening Renterisiconorm					
(4a)	Begrotingstotaal 2021	102.778	99.364	82.399	85.176
(4b)	Percentage regeling	20%	20%	20%	20%
(4) = (4a x 4b / 100)	Renterisiconorm	20.556	19.873	16.480	17.035

Uit de tabel blijkt dat we de renterisiconorm in de komende jaren niet zullen overschrijden.

Kredietrisico's

Kredietrisico's kunnen zich op twee manieren manifesteren:

- Het risico verbonden aan door de gemeente verstrekte leningen en uitgezette beleggingen (deposito's);
- Het risico verbonden aan door de gemeente verstrekte directe en indirecte borgstellingen.

De Wet Schatkistbankieren beperkt de beschikkingsbevoegdheid over de eigen middelen van de gemeente Diemen. Tevens maakt het fondsvorming voor specifieke doeleinden onmogelijk. Verder dient de gemeente Diemen dagelijks overtollige liquide middelen naar de schatkist af te romen, evenals eventuele tekorten uit te zuiveren. Hierdoor zijn er geen risico's op deposito's voor de gemeente Diemen. Bij door de gemeente verstrekte langlopende leningen is tot nu toe geen enkele geldnemer in gebreke gebleven bij zijn betalingsverplichting. Er zijn geen aanwijzingen dat daarin in de komende jaren verandering optreedt.

Bij door de gemeente Diemen verstrekte gemeentegaranties in de vorm van directe borgstelling is tot nu geen enkele geldnemer in gebreke gebleven. Er zijn geen aanwijzingen dat dit in de komende jaren anders zal zijn. Bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) en de stichting Waarborgfonds Eigen Woningen (WEW) bekleedt de gemeente een achtervangpositie. Hierdoor staat de gemeente indirect borg voor de langlopende leningen die onder directe borging van het WSW aan woningcorporaties

zijn verstrekt en voor de hypothecaire geldleningen (met Nationale Hypotheek Garantie) die onder directe borging van het WEW aan particulieren zijn verstrekt. Beide stichtingen hebben laten weten dat zij voor de jaren 2019-2022 geen aanspraak verwachten op de achtervangfunctie.

Kasbeheer

In het kader van het kasbeheer zien wij erop toe dat ook in 2021 de liquiditeitspositie voldoende garandeert dat de gemeente tijdig aan kortlopende verplichtingen (korter dan 1 jaar) kan voldoen. Zo nodig zal hierbij gebruik gemaakt worden van de kredietfaciliteit van € 5 miljoen die de gemeente bij de BNG heeft of gaat gebruik gemaakt worden van kasgeldleningen. Hierbij vindt ook afweging van de kosten plaats.

De Gemeentefinanciering

Voor de financiering van de diverse investeringen trekt de gemeente langlopende leningen (langer dan 1 jaar) aan. Per 1 januari 2021 heeft de portefeuille langlopende leningen een omvang van € 41 miljoen. De nieuwe investeringswensen (scholenbouw, uitbreiding sportaccommodaties en infra) leiden tot financieringswensen daartegenover staan de inkomsten uit grondexploitaties en subsidieregelingen. Vooralsnog verwachten we de komende vier jaar tussen de € 35 en € 40 miljoen inkomsten te genereren. Dit leidt ertoe dat de financieringsbehoefte de komende jaren nihil is. We verwachten de vrijvallende langlopende leningen niet te hoeven herfinancieren. Tussen 2021 en eind 2024 vervalt er € 10 miljoen aan langlopende leningen.

Afhankelijk van het realisatietempo van de investeringen verwachten we een financieringsbehoefte. Hoe verder weg de financieringsbehoefte komt te liggen hoe onzekerder ook het te hanteren rentepercentage. In de ramingen voor de rente van langlopende geldleningen houden we daar rekening mee en ziet u olopende budgetten.

Dividend en rentebaten van leningen

Het volgende overzicht geeft de mutaties weer in het verloop van de dividenduitkeringen en rentebaten die we de komende jaren verwachten te ontvangen.

Dividend en rentebaten van leningen	2021	2022	2023	2024
Dividend	104	104	104	104
Langlopende leningen (u/g)	40	40	40	40
Kortlopende leningen (u/g)	-	-	-	-
Totaal	144	144	144	144

Voor de begroting 2021 houden wij rekening met een dividenduitkering van € 104.000. Naar verwachting zal dit de komende jaren aanhouden.

De rentebaten van hypothecaire leningen aan ambtenaren vormen het merendeel van de rente over uitstaande langlopende leningen (u/g). Sinds 2009 mogen geen hypothecaire leningen meer worden verstrekt. Door aflossingen op de hypotheek neemt de rentebaat uit deze bron hierdoor de komende jaren langzaam af.

De te ontvangen rente van kortlopende uitstaande leningen (u/g) blijft nihil. Voor 2021 en daarna is de verwachting dat de financieringspositie niet toereikend is om inkomsten hieruit te genereren.

Saldo financieringsfunctie

Het saldo van de financieringsfunctie bestaat uit het saldo van:

- De werkelijk betaalde rente over aangetrokken leningen en opgenomen middelen in rekening courant ('rood-stand');

- De werkelijk ontvangen rente over verstrekte leningen en credit-saldi in rekening courant.

Het volgende overzicht geeft het verloop weer van het geraamde saldo van de financieringsfunctie voor de meerjarenbegroting t/m 2024.

Saldo financieringsfunctie	2021	2022	2023	2024
Betaalde rente langlopende leningen (o/g)	-500	-600	-800	-800
Betaalde rente kortlopende leningen (o/g)	-5	-5	-5	-5
Ontvangen rente langlopende leningen (u/g)	40	40	40	40
Ontvangen rente kortlopende leningen (u/g)	-	-	-	-
Totaal	-465	-565	-765	-765

Door onder andere de grondopbrengsten uit Plantage De Sniep, Holland Park West en subsidieregelingen (Oost-Westas) ontvangen we geld zodat we minder geld hoeven te lenen. Op termijn verwachten we wel weer langlopende geldleningen te moeten aantrekken. Bovendien is het onzeker wat de rente gaat doen. Om die reden lopen de geraamde budgetten voor de rente van langlopende leningen op.

Rentes

Activa	Begroting 2021	Passiva	Begroting
Integraal gefinancierd	138.460	Eigen vermogen	20.498
Project gefinancierd	-	Voorzieningen	10.343
Onderhanden werk	-19.569	Schulden bij banken	88.173
Vorderingen	8.988	Overlopende passiva	14.850
Liquide middelen	-		
Overlopende activa	5.871		
Totaal	133.750	Totaal	133.865

Post	2021	2021
Externe rentelasten totaal		-505
Extern rentepercentage totaal	1,75%	
Externe rentelasten projectfinanciering		-
Externe rente excl. projectfinanciering	nvt	
Rente eigen vermogen		-
Rente voorzieningen		-
Rentepercentage grondexploitaties	1,50%	
Rente grondexploitaties		25
Rentepercentage voorzieningen op basis van contante waarde	nvt	
Rente voorzieningen contante waarde		-
Bespaarde rente		-

Rentetoerekening		
Externe rentelasten over de korte en lange financiering		-505
Externe rentebaten		40
Saldo rentelasten en rentebaten		-465
Rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	25	
Rente projectfinanciering die aan het betreffende taakveld wordt toegerekend	-	
Saldo doorberekende rente		25
Aan de taakvelden toegerekende rente		-440
Rente over eigen vermogen		-
Rente over voorzieningen		-
Totaal geraamde aan taakvelden toe te rekenen rente		-440
De aan de taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		1.481
Rente resultaat op het taakveld Treasury		1.041

Indien bij de jaarrekening blijkt dat het renteresultaat op het taakveld Treasury groter is dan 25% van de werkelijke rentelasten, dan is de gemeente verplicht dit volgens het BBV te corrigeren.